Rahoitusmarkkinaosasto
Jyrki Knuutinen

27.1.2023

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: U 101/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisoinnista (maksukyvyttömyysdirektiivi II)

Eduskunnan lakivaliokunnan pyynnöstä valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto toteaa otsikkoasiasta kunnioittavasti seuraavaa:

Komissio on 7.12.2022 antanut pääomamarkkinaunionipaketin, jonka yksi osuus on komission ehdotus direktiiviksi maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen harmonisoinnista.

Maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen harmonisoinnin puute on pitkään katsottu yhdeksi keskeiseksi esteeksi pääoman vapaalle liikkuvuudelle ja pääomamarkkinoiden yhdentymiselle Euroopan unionissa. Kansallisten maksukyvyttömyyslainsäädäntöjen eroavaisuudet luovat hajautuneisuutta, tehottomuutta ja epävarmuutta erityisesti rajat ylittävissä maksukyvyttömyystapauksissa.

Maksukyvyttömyyslainsäädännön harmonisointi mainittiin jo komission ensimmäisessä pääomamarkkinaunionin toimintasuunnitelmassa syyskuussa 2015 (COM(2015) 468 final). Ehdotus on yksi komission pääomamarkkinaunionin uudessa toimintasuunnitelmassa (COM(2020) 590 final) nimetyistä aloitteista (E 141/2020 vp, TaVL 3/2021 vp).

Maksukyvyttömyysmenettelyjen sääntelylle on osana pääomamarkkinaunioni-hanketta laaja ja vahva poliittinen tuki EU:ssa. Maksukyvyttömyyslainsäädäntö on mainittu esimerkiksi eurohuippukokouksen julkilausumassa 25.6.2021 osana pääomamarkkinoiden yhdentymisen ja kehittämisen rakenteellisia haasteita.

Direktiiviehdotuksella kehitetään EU:n pääomamarkkinaunionia. Ehdotuksen tavoitteena on jäsenvaltioiden maksukyvyttömyysmenettelyitä yhdenmukaistamalla edistää rahoitusmarkkinoiden toimivuutta, pääoman vapaata liikkuvuutta, rajat ylittäviä sijoituksia ja eurooppalaisten yritysten tasavertaisia toiminta- ja kilpailuedellytyksiä.

Valtiovarainministeriö tukee direktiiviehdotuksen tavoitetta harmonisoida jäsenvaltioiden maksukyvyttömyyslainsäädäntöjä. Ehdotus on tärkeä osa pääomamarkkinaunionihanketta, jolla vahvistetaan rahoituksellista ja taloudellista yhdentymistä EU:ssa.

Ehdotuksen tavoitteena on tehostaa maksukyvyttömyysmenettelyitä EU:ssa erityisesti niissä jäsenvaltioissa, joissa ne tällä hetkellä ovat tehottomia. Suomen maksukyvyttömyysmenettely on yleisesti katsottu kansainvälisissä vertailuissa hyvin toimivaksi.

Valtiovarainministeriö pitää tärkeänä, että direktiiviehdotusta arvioidaan kansallisen näkökulman ohella yhteismarkkinoiden (ml. pääomamarkkinaunioni) näkökulmasta. Pääomamarkkinoiden yhdentymisen kannalta maksukyvyttömyysmenettelyt muodostavat merkittävän rajapinnan, eikä maksukyvyttömyysmenettelyjen yhdenmukaistamista voida ohittaa, jos yhteismarkkinaa halutaan todella luoda (TaVL 3/2021 vp s. 4 - 5 – E 141/2020 vp).

Valtiovarainministeriö pitää hyvänä, että direktiiviehdotuksella asetetaan vähimmäisvaatimuksia kansalliselle sääntelylle ja samalla säädeltävistä seikoista voidaan tarvittaessa asettaa tiukempia vaatimuksia kansallisessa lainsäädännössä.

Direktiiviehdotus on kuitenkin laaja ja varsin yksityiskohtainen (yhteensä 73 artiklaa), ja sillä mennäänkin pidemmälle kuin mikä olisi tarpeen vähimmäisvaatimuksia asettavassa direktiivissä. Esimerkiksi mikroyritysten purkumenettelyä koskeva sääntely on laajaa, ja tässä osuudessa on yhteensä 20 artiklaa.

Valtiovarainministeriö pitää perusteltuna, että ehdotuksen 1(2) artiklan mukaisesti direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle rajataan rahoitusmarkkinatoimijat kuten luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset. Rahoitusmarkkinatoimijoiden osalta EU:ssa on omaa erityissääntelyä.

Direktiiviehdotusta on ennen U-kirjeen antamista käsitelty kirjallisesti myös valtiovarainministeriön vastuulla olevassa rahoituspalvelut ja pääomaliikkeet -jaostossa (EU-10).